

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Choice of law in copyright and related rights : alternatives to the lex protectionis

van Eechoud, M.M.M.

Publication date
2003

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Eechoud, M. M. M. (2003). *Choice of law in copyright and related rights : alternatives to the lex protectionis*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samenvatting

Conflictenrecht op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten. Alternatieven voor de Lex Protectionis

Het auteursrecht en de naburige rechten zijn van oudsher rechtsgebieden met een internationale inslag vanwege het grensoverschrijdend gebruik dat wordt gemaakt van intellectuele prestaties. Multilaterale verdragen ter bescherming van auteurs over auteursrecht werden al gesloten toen het auteursrecht nog een pril rechtsgebied was dat zijn plaats in het privaatrecht nog bepalen moest.

Het centrale beginsel in de verdragen op het terrein van intellectuele eigendom is en was het gelijkstellings- of assimilatiebeginsel: auteurs, uitvoerend kunstenaars, omroeporganisaties, platenproducenten e.d. zijn in verdragslanden gelijkgesteld met onderdanen waar het de bescherming van hun werk betreft.

Men zou verwachten dat de combinatie van grensoverschrijdend gebruik van informatieproducten en verschillen in nationale wetgeving inzake exclusieve rechten op geestesproducten, geleid heeft tot systematische aandacht voor de rol van het conflictenrecht in intellectuele eigendomszaken. Het conflictenrecht is immers het deel van het internationaal privaatrecht dat regels geeft voor de bepaling van het toepasselijk recht in internationale gevallen.

De twee-eenheid gelijkstellingsbeginsel en territorialiteit in intellectuele eigendomsverdragen heeft er echter tot voor kort voor gezorgd dat de vraag naar het toepasselijk recht –en daarmee naar adequate conflictregels– nauwelijks gesteld werd. Dat komt vooral omdat als vanzelfsprekend werd aangenomen dat het intellectuele eigendomsrecht niet buiten de grenzen van het land waar het zijn oorsprong vindt zou moeten worden toegepast.

Voor de opkomst van moderne informatie- en communicatietechnologie is aanleiding voor velen om de territorialiteit voor dood of minstens arbeidsongeschikt te verklaren. De voorheen vrijwel algemeen aanvaarde dominantie van de *lex protectionis*, ofwel: toepassing van het recht van het gebied waarvoor bescherming wordt ingeroepen, ligt daarmee ook onder vuur.

De explosieve toename van het aantal transacties met internationale aspecten, mogelijk gemaakt door ICT en gevoed doordat informatie steeds meer handelswaar wordt, werpt de vraag op wat efficiënte en rechtvaardige regels zijn ter bepaling van het toepasselijke recht. Wie heeft te gelden als rechthebbende wanneer de wetten van landen daar uiteenlopende bepalingen over bevatten? Naar welk recht moet bepaald worden of materiaal dat op een website staat inbreuk maakt op intellectuele eigendomsrechten, als er over het bestaan en de beschermingsomvang van exclusieve rechten verschillend wordt gedacht door nationale wetgevers?

In dit onderzoek staat de vraag centraal welke conflictregels geschikt zijn om vragen naar het bestaan, de omvang, inbreuk op en eigendom van auteursrecht en naburige rechten te beslissen. Nederlands recht is daarbij weliswaar uitgangspunt – ook internationaal privaatrecht is immers nationaal recht – internationale en Europese ontwikkelingen op zowel het gebied van intellectuele eigendom als conflictenrecht spelen wel de hoofdrol.

De gevolgde methodiek bestaat hieruit, dat na het inleidende hoofdstuk 1, in hoofdstuk 2 uiteen wordt gezet wat vandaag de dag de voornaamste doelen van het conflictenrecht zijn, welke methode wordt gebruikt om het conflictenrechtelijk probleem op te lossen, en welke de centrale aanknopingsbeginselen zijn. Met deze uitgangspunten in het achterhoofd wordt geanalyseerd wat het conflictenrechtelijk gehalte is van de bestaande verdragen op het gebied van auteursrecht en naburige rechten conflictregels (Hoofdstuk 3 en 4). De conclusie van die analyse is dat noch de Berner Conventie van 1886, noch latere verdragen (Rome 1961, Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights 1994, WIPO Copyright Treaty 1996, etc.) zuivere conflictregels bevatten, op een ondergeschikt geval na.

Dat maakt de weg vrij om met de aard en functie van auteursrecht en naburige rechten in gedachten (welke worden beschreven in hoofdstuk 5), te bekijken welke aanknopingsbeginselen geschikt zijn voor welke deelvragen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de vraag naar het bestaan van rechten (inclusief beschermingsomvang en duur), de bepaling van de originair rechthebbende, de overdracht van rechten, en de inbreuk er op. Met name voor de vraag wie de initieel rechthebbende is wordt betoogd dat de *lex protectionis* zou moeten worden losgelaten en ingeruild voor een meer op de persoon van de maker of uitvoerend kunstenaar gerichte aanknopings.

Met betrekking tot inbreuk op auteursrecht of naburige rechten is de conclusie dat in de digitale omgeving (m.n. Internet) de *lex protectionis* niet onverkort kan worden toegepast. Enerzijds zal bij de vraag naar welk recht een inbreuk dient te worden beoordeeld, het aantal in aanmerking komende rechtsstelsels moeten worden beperkt tot die welke een effectieve hand met de zaak hebben. Anderzijds zal de vraag naar het bestaan van inbreuk losgekoppeld kunnen worden van de vraag naar de rechtsgevolgen van inbreuk.

De vraag naar het inbreukmakend karakter kan het best onderworpen blijven aan de respectieve wetten van de effectief betrokken landen. Gezien de omvang van het grensoverschrijdend verkeer in informatie kan immers alleen zo tegemoet gekomen worden aan het belang dat elke maatschappij heeft bij handhaving van de lokale balans tussen exclusieve rechten en publiek domein. De vraag naar de (rechts)gevolgen van een inbreuk daarentegen, hoeft niet óók aan een potentieel veelvoud van wetten te worden onderworpen. Hier is ruimte voor een keuze voor het toepasselijk recht door de bij een geschil betrokken partijen. Bij gebreke daaraan, verdient aanknopings gericht op de betrokken (rechts)personen de voorkeur.